

Menkul kıymet gelirlerinin beyanında son günler

Menkul kıymetler için gelirin hesaplanması, beyanname verilmesi, verginin ödenmesi gibi tüm işlemler, geliri elde eden kişilerin sorumluluğunda bulunuyor. 2021 yılındaki bu tür gelirler için gelir vergisi beyannamesinin mart ayının sonuna kadar verilmesi gerekiyor.

Başta borsa ve tahvil kazançları olmak üzere menkul kıymet gelirlerinin birçoğu aslında kaynaktan kesinti (stopaj) yoluyla vergilendiriliyor. Vergi kesintisi, işlemlere aracılık eden banka veya aracı kurumlar tarafından yapıldığı için yatırımcılar ayrıca beyanname vermiyorlar.

Ama yine de bazı menkul kıymet gelirleri için beyan uygulaması hâlâ devam ediyor. Buna, temettüler ile Eurobond'lar ve yabancı menkul kıymetlerden elde edilen gelirleri örnek olarak gösterebiliriz. Bu tür işlemlerde; gelirin hesaplanması, beyanname verilmesi, verginin ödenmesi gibi tüm işlemler, geliri elde eden kişilerin sorumluluğunda. 2021 yılındaki bu tür gelirler için gelir vergisi beyannamesinin mart ayının sonuna kadar verilmesi gerekiyor. Aşağıda, bireysel yatırımcıların 2021 yılında elde ettikleri gelirlerin vergilendirme esasları yer alıyor.

BORSA KAZANÇLARI

Bireysel yatırımcıların, Borsa İstanbul'da (BİST) yaptıkları hisse senedi işlemlerinden oluşan kâr veya zarar, işleme aracılık eden banka veya aracı kurum tarafından hesaplanıyor. Üçer aylık olarak belirlenen kazançlar üzerinden stopaj (vergi kesintisi) yapma yükümlülüğü de bu kurumlara ait.

Stopajın oranı menkul kıymet yatırım ortaklığı (MKYO) hisse senedi kazançlarında yüzde 10 (bir yıldan fazla elde tutulanlardan stopaj yapılmıyor), diğer hisse senetlerinde ise yüzde 0 olarak uygulanıyor.

Stopaj oranı ister yüzde 10, isterse de yüzde 0 olsun, BİST'te gerçekleştirilen hisse senedi işlemlerinden sağlanan kazançlar, tutarı ne olursa olsun ayrıca beyan edilmiyor.

TEMETTÜ

Borsada veya borsa dışındaki şirketler tarafından gerçek kişi ortaklara dağıtılan kâr payları (temettü) üzerinden yüzde 15 oranında vergi kesintisi (stopaj) yapılıyordu. 22 Aralık 2021 tarihinden itibaren bu stopajın oranı 10'a indirildi. Kaynaktan kesilen bu vergi ile iş bitiyor. Bazı

hallerde temettü gelirleri için gelir vergisi beyannamesi verilmesi de söz konusu olabiliyor.

Alınan temettü gelirinin brüt tutarının yarısı gelir vergisinden istisna. Kalan yarısının 53 bin liradan fazla olması durumunda, istisna sonrası kalan tutarın gelir vergisi beyannamesinde "Menkul sermaye iradı" olarak beyan edilmesi zorunlu. Yani 2021 yılında brüt 106 bin liradan fazla temettü geliri elde eden bir yatırımcının bu gelirini beyan etmesi gerekiyor. Beyanname hesaplanan gelir vergisinden, temettüyü dağıtan kurum tarafından yapılan vergi kesintisinin tamamı düşülebiliyor.

TAHVİL VE BONO

Bireysel yatırımcıların, devlet tahvili ve hazine bonolarından elde ettikleri faiz ve alım satım kazançları üzerinden, banka veya aracı kurum tarafından yüzde 10 oranında vergi kesintisi yapılıyor. Ancak 22.12.2021-31.12.2022 arasında iktisap edilen hazine bonusu ve devlet tahvilleri ile altına dayalı devlet iç borçlanma senetlerinden elde edilen gelirler için stopaj oranı yüzde 0 (sıfır) olarak uygulanıyor. Kaynaktan kesilen vergi ister 0 isterse yüzde 10 olsun bu gelirler için gelir vergisi beyannamesi verilmiyor.

EUROBOND FAİZİ

Eurobond'lar Türk Hazinesi tarafından, döviz cinsinden, yurtdışı piyasalarda ihraç edilen tahviller. Bu menkul kıymetlerden elde edilen gelirler üzerinden vergi kesintisi yapılmıyor. Bu nedenle bazı durumlarda gelirin beyan edilmesi gerekiyor.

Döviz cinsinden kupon faizinin TL karşılığı, kupon tarihindeki Merkez Bankası döviz alış kuru kullanılarak hesaplanıyor. Bu tutar, 2021 yılı için geçerli olan 53 bin TL'lik beyan sınırının altında ise beyanname vermeye gerek yok. Sınırı aşması durumunda ise tamamının gelir vergisi beyannamesinin "menkul sermaye iradı" satırına yazılmak suretiyle beyan edilmesi ve hesaplanan verginin ödenmesi gerekiyor. Eurobond'ların 2021 yılında satılması durumunda ise kazanç; tahvilin satış tarihindeki

TL karşılığından, alış tarihindeki TL karşılığının çıkarılması şeklinde hesaplanıyor. Bu hesaplama yapılırken maliyet bedelinin endekslenmesi de mümkün. Ancak 2006 ve sonrasında ihraç edilen eurobond'ların endekslemeye tabi tutulabilmesi için Yİ-ÜFE (Yurt içi üretici fiyat endeksi) farkının yüzde 10'dan fazla olması gerektiği unutulmamalı.

YATIRIM FONLARI

Portföyünün en az yüzde 80'i hisse senedinden oluşan fonlarda (hisse senedi yoğun fon) yüzde 0 oranında stopaj yapılıyor. Bir yıldan daha fazla süreyle elde tutulan ve hisse oranı 51'den fazla olan fon gelirlerinden ise hiç stopaj yapılmıyor. Ayrıca 23 Aralık 2020-31 Mart 2022 tarihleri arasında alınan (değişken, karma, eurobond, dış borçlanma, yabancı, serbest fonlar ile unvanında döviz ifadesi geçen yatırım fonları hariç) yatırım fonlarından elde edilen gelirler için stopaj oranı yüzde 0 olarak uygulanıyor. Yukarıdakiler dışındaki menkul kıymet yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen gelirler üzerinden yüzde 10 oranında vergi kesiliyor. İster stopaj yapılsın isterse yapılmamasın, yerli yatırım fonu gelirleri ayrıca beyan edilmiyor.

FAİZ VE REPO

2021 yılında, repo gelirleri üzerinden yüzde 15, mevduat faizleri ile katılım bankalarının katılma hesaplarına ödenen kâr payları üzerinden ise vadeye ve döviz cinsine göre değişen oranlarda stopaj yapılıyor. TL mevduatı ve katılma hesaplarını cazip kılmak için geçici olarak stopaj

oranları düşürüldü. Bu kapsamda 2021 yılında TL mevduat ve katılma hesaplarından sağlanan faizler vadesine göre yüzde 5, yüzde 3 ve yüzde 0 oranında stopaja tabi tutuldu. Bir uzatma olmazsa 1 Nisan 2022'den itibaren eski stopaj oranları (yüzde 15, 12 ve 10) geçerli olacak.

YURTDIŞI FAİZ

Yurtdışı bankalardan veya Türkiye'deki bankaların yurtdışındaki şubelerinden elde edilen faiz gelirleri üzerinden vergi kesintisi yapılmadığından, 2021 yılında 2 bin 800 TL'yi aşan faiz gelirlerinin tamamının gelir vergisi beyannamesinin "menkul sermaye iradı" satırına yazılmak suretiyle beyan edilmesi gerekiyor.

BEYAN VE ÖDEME

2021 yılına ilişkin gelir vergisi beyannamelerinin 31 Mart Perşembe gününe kadar verilmesi gerekiyor. Beyanname vergi dairesine elden verilebileceği gibi Gelir İdaresi Başkanlığının internet sitesinde (www.gib.gov.tr) yer alan "Hazır Beyan Sistemi"ni kullanarak hiç vergi dairesine gitmeden de verilebiliyor. İlk defa menkul kıymet gelirlerini beyan edecek olanlar da bu sistemden yararlanabilirler.

Beyannamede gösterilen gelir vergisinin yarısı ile damga vergisinin tamamı 31 Mart'a, gelir vergisinin diğer yarısı ise 1 Ağustos'a (31 Temmuz hafta sonuna geldiği için) kadar ödenebilir.

Menkul kıymet gelirlerinin vergilendirme esasları aşağıdaki tabloda özet olarak yer alıyor:

GELİRİN TÜRÜ	STOPAJ ORANI	BEYAN DURUMU
Hisse senetleri satış kazancı (BİST'te)	%0, %10	Beyan edilmez.
Hisse senedi kâr payı (temettü)	%15*	Brüt tutarın yarısı istisna. Kalan tutar, 53 bin TL'den fazla ise tamamı beyan edilir. Hesaplanan vergiden stopajın tamamı düşülür.
Devlet tahvili ve Hazine bonusu gelirleri (faiz-alım satım)	%0, %10	Beyan edilmez
Türkiye'de ihraç edilen özel sektör tahvili gelirleri (faiz-alım satım)	%0-%15	Beyan edilmez.
Eurobond kupon faizi	%0	53 bin TL'yi aşarsa tamamı beyan edilir.
Eurobond satış kazancı (2006 öncesinde ihraç)	---	Endeksleme yapılabilir. Kazanç 43 bin TL'yi aşarsa, aşan tutar beyan edilir.
Eurobond satış kazancı (2006 ve sonrasında ihraç)	---	Endeks farkı yüzde 10'dan fazlaysa endeksleme yapılabilir. Kazancın tamamı beyan edilir.
Repo geliri	%15	Beyan edilmez.
Mevduat faizi ve katılım bankası kâr payı	%0-%20	Beyan edilmez
Yurt dışı banka mevduat faizi	---	2 bin 800 TL'yi aşarsa tamamı beyan edilir.
Kira sertifikası kâr payı gelirleri ve alım satım kazançları (Türkiye'de ihraç)	%0-%15	Beyan edilmez.
Yatırım fonu gelirleri	%0, %10	Beyan edilmez.
Varant (Dayanak varlığı hisse senedi)	%0	Beyan edilmez.
Vadeli işlem ve opsiyon kazancı	%0, %10	Beyan edilmez.

* 22 Aralık 2021 ve sonrasında dağıtılanlarda yüzde 10.